

ДОДАТОК ДО МЕМУ № 4-2007

Нова політична криза в Україні

2 квітня 2007 року досягла кульмінації глибока політична криза, котрій передували кілька місяців постійних конфліктів між Президентом з одного боку та парламентською коаліцією і Кабінетом Міністрів з іншого. Цього дня Президент підписав Указ про розпуск Парламенту і призначив повторні вибори на 27 травня.

Підґрунтя для конфлікту виникло після прийняття поправок до Конституції 8 грудня 2004 року, відповідно до яких було зменшено владні повноваження Президента на користь Верховної Ради, що означало перехід до парламентсько-президентської республіки. В рамках цієї політичної реформи також було запроваджено пропорційну виборчу систему, згідно з якою електорат голосує за партію та її програму, а не за окремих осіб.

Криза посилилась після призначення 21 березня 2007 року Анатолія Кінаха, лідера Партії промисловців та підприємців та члена опозиційного Блоку "Наша Україна", Міністром економіки проти волі його блоку. Протягом наступних днів 5 депутатів з Блоку Юлії Тимошенко і ще 8 – з Партії промисловців та підприємців, яка входить до опозиційного Блоку "Наша Україна" приєдналися до коаліції. Представники коаліції заявили, що незабаром, завдяки індивідуальним переходам, коаліція досягне конституційної більшості у Верховній Раді, а саме - 300 із 450 членів Парламенту.

У свою чергу, Президент видав Указ "Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради", пояснивши розпуск Парламенту неконституційністю нинішньої коаліції, оскільки вона спотворює результати народного волевиявлення, є нехтуванням конституційних виборчих прав громадян та призводить до ігнорування конституційного принципу народного суверенітету. Відповідно до заяви Президента, така ситуація є передумовою для узурпації влади.

Парламентська коаліція та Кабінет Міністрів відмовилися виконувати цей Указ. Коаліція звернулася до Конституційного Суду з поданням про визначення конституційності президентського указу.

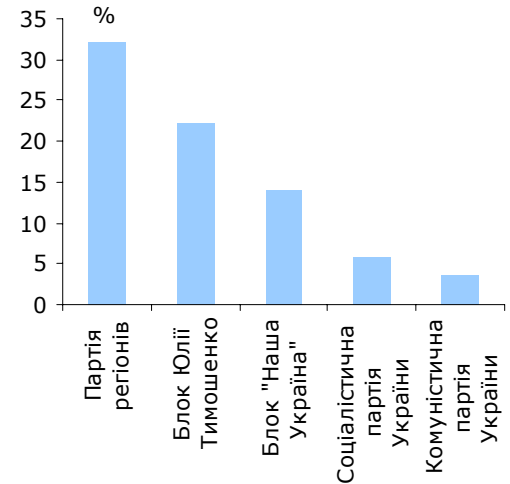
При вивченні цієї ситуації виникають два питання. По-перше, це питання щодо правомірності індивідуальних переходів до коаліції. Положення Конституції щодо можливості індивідуальних переходів з опозиції до коаліції при одночасному збереженні членства у фракції є неоднозначними. Формально члени Парламенту, які приєдналися до коаліції, залишаються у своїх політичних фракціях, хоча голосують у відповідності із волею коаліції. Позиція опозиції та Президента полягає в тому, що згідно із Конституцією коаліція формується лише на основі рішення всієї фракції і жодні індивідуальні переходи не дозволяються. Коаліція, натомість, стверджує, що Конституція не забороняє індивідуальних переходів.

Для розв'язання цього питання, важливо визначити легітимність так званого імперативного мандату. Певна форма імперативного мандату вже представлена в Конституції. Депутат втрачає мандат, якщо він залишає фракцію за власним бажанням. Це положення вказує на можливість незгоди депутата із політикою фракції. Аналогічно можна стверджувати, що якщо депутат регулярно голосує всупереч позиції фракції, цим він також демонструє незгоду. Тому, якщо депутат втрачає мандат у першому випадку, він має втрачати його у другому випадку також. Конституційний суд має прийняти остаточне рішення в цьому питанні.

Друге питання щодо конституційності Указу про розпуск Верховної Ради полягає в тому, чи слід трактувати індивідуальні переходи як формування коаліції. Якщо так, то індивідуальні переходи в березні є порушенням Конституції, оскільки вона вказує, що коаліція формується протягом одного місяця із дня обрання депутатів Верховної Ради і не довше.

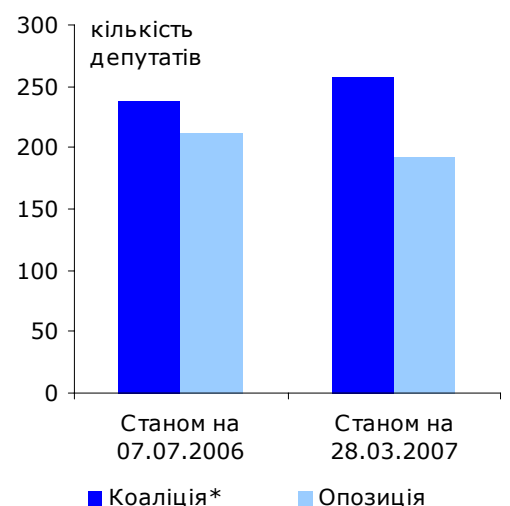
Поки що політична криза не мала значних негативних наслідків для економіки. Однак тривалий період політичної невизначеності та недієздатності виконавчої та законодавчої гілок влади може зашкодити подальшому економічному розвитку країни в цьому році.

Частка голосів за виборчі блоки на парламентських виборах 2006 року

Джерело: Центральна виборча комісія

Співвідношення більшості і опозиції у Верховній Раді

Джерело: Верховна Рада

* з урахуванням індивідуальних переходів

Автори:
 Андрій Прохоров
 Володимир Коновальчук
 Вероніка Мовчан
 Інститут економічних досліджень та
 політичних консультацій

Квартальні тенденції

Національні рахунки**		I 04	II 04	04	IV 04	I 05	II 05	III 05	IV 05	I 06	II 06	III 06	IV 06
ВВП	млрд. грн.	64,7	79,0	100,5	100,6	84,3	97,5	119,4	123,6	102,0	122,8	149,6	...
Реальний ВВП	% дпр	12,7	13,7	14,0	8,5	4,9	3,4	1,4	1,7	3,2	7,3	8,0	...
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	14,6	16,8	13,1	16,2	14,3	17,7	17,0	17,1	19,7	19,9	17,3	...
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	3,3	1,0	5,0	10,1	6,1	0,0	1,0	4,0	2,0	7,3	-4,4	...
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	18,4	6,5	4,6	12,9	-2,3	-0,5	0,2	0,3	8,2	10,4	15,7	...
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	18,1	19,9	10,5	8,6	-0,6	-14,0	-12,7	-15,5	-19,9	-11,2	1,3	...
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	13,8	7,3	6,7	7,8	2,8	3,2	3,9	-0,9	5,6	1,0	7,1	...
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	-4,4	0,9	35,7	9,9	5,8	8,3	2,6	-7,4	4,1	2,9	-5,0	...
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	23,9	16,3	12,5	9,4	7,0	1,8	-1,1	2,0	-2,9	5,4	8,9	...
Будівництво (реальна)*	% дпр	29,9	30,6	16,4	3,9	-8,4	-11,3	-8,5	-7,5	2,6	5,7	8,8	...
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	23,6	35,0	2,7	13,7	-2,1	-10,7	-11,7	-11,9	4,1	14,7	19,4	...
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,1	8,0	12,3	10,5	6,6	5,7	2,8	7,8	3,4	9,7	12,6	...
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	1,4	2,3	2,1	1,1	1,6	0,6	0,4	-0,1	-0,7	-0,4	0,5	...
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	11,1	15,7	10,9	5,7	10,1	3,2	1,7	-0,4	-4,0	-0,2	1,6	...
Баланс товарів	млн. дол. США	933	1552	774	482	1020	-236	-1131	-788	-1288	-876	-769	...
Баланс послуг	млн. дол. США	133	198	749	157	188	392	1035	191	176	401	885	...
Поточні трансферти	млн. дол. США	475	758	720	623	626	694	745	780	616	782	846	...
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	333	614	420	344	247	365	477	6474	662	1410	1602	...
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	449	149	1313	156	397	923	90	1347	0	-264	364	...
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	7,9	9,6	12,1	9,5	12,0	13,1	14,3	19,4	17,3	17,6	19,1	...
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	27,2	26,9	26,3	25,9	32,1	32,1	31,5	31,6	32,2	32,0	32,1	25,6 ^e
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,4	4,1	3,8	3,8	4,3	4,4	3,9	4,1	4,5	4,6	4,1	4,3 ^e
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	3,9	4,0	4,1	6,1	4,8	5,9	5,3	5,5	3,5	4,6	4,3	6,9 ^e
Податок на додану вартість	% від ВВП	6,2	5,7	5,1	4,1	8,6	9,2	7,9	7,9	9,5	9,3	9,8	9,6 ^e
Акцизні збори	% від ВВП	2,1	2,1	2,0	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9	2,0	1,8	1,5	1,6 ^e
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	25,3	26,5	26,8	35,2	28,3	36,4	28,1	33,3	31,9	33,2	29,5	37,8 ^e
Поточні видатки	% від ВВП	22,4	22,7	21,7	27,2	26,5	33,6	24,0	28,9	29,9	30,0	25,0	30,1 ^e
Капітальні видатки	% від ВВП	2,9	3,8	5,1	8,0	1,8	2,7	4,1	4,23	2,0	3,2	4,5	7,7 ^e
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	1,9	0,4	-0,5	-9,3	3,7	1,0	-5,0	-1,8	-0,4	1,1	2,4	-4,0 ^e
Надходження від приватизації	% від ВВП	1,5	3,7	3,5	1,0	0,2	0,6	0,6	4,9	0,1	0,1	0,1	0,1 ^e
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	23,0	17,8	13,2	15,3	15,0	19,0	19,6	26,4	23,8	22,6	18,8	11,3
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	15,7	13,0	9,9	16,5	24,0	28,0	19,4	18,9	22,1	18,6	20,3	16,3
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	9,3	8,3	8,1	8,7	8,7	7,1	5,2	7,8	7,9	6,8	6,4	...
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	29,1	25,6	37,1	27,9	28,2	39,1	31,1	42,2	36,2	25,3	25,3	24,5
Грошовий агрегат М2	% дпр	45,4	44,8	51,5	32,3	38,9	37,4	31,3	53,9	39,2	36,6	36,6	34,3
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	69,4	67,3	67,9	26,2	28,3	31,6	30,4	90,8	54,6	41,1	41,1	37,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	67,0	61,7	55,2	54,3	51,8	45,4	46,4	59,1	54,5	66,2	66,2	57,5
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	56,8	52,1	44,3	29,4	28,3	32,6	43,4	58,7	59,8	53,7	53,7	52,3
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	63,6	56,2	43,5	32,2	33,1	36,8	47,1	66,3	72,0	82,1	82,1	95,4
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	141,7	102,7	82,7	57,1	49,5	53,0	70,1	84,6	87,6	86,7	86,7	79,5
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	47,4	49,3	50,9	54,2	54,4	56,1	59,7	61,8	63,1	63,4	63,4	64,9
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	17,2	16,6	17,0	17,6	17,0	15,4	15,4	16,4	15,8	15,5	15,5	15,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	12,2	12,1	12,6	12,2	12,1	11,0	11,3	11,7	11,5	11,3	11,3	11,5

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

** попередні дані

^e попередня оцінка

Примітки:

дпр до попереднього року

щ.р. щороку